

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 208/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária Kašuba spol. s r. o., Horná 41, P. O. BOX 60, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Kašuba, proti uzneseniam Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 11 Cb 230/2007-1584 z 24. júna 2020 a č. k. 11 Cb 230/2007-1604 z 25. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 Cb 230/2007-1584 z 24. júna 2020 a č. k. 11 Cb 230/2007-1604 z 25. augusta 2020. Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola sporovou stranou v postavení žalobkyne v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 11 Cb 230/2017. V predmetnom konaní podala 8. októbra 2019 návrh na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za dovolanie, ktoré podala proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21 Cob 135/2016-943 z 23. januára 2018.

3. Okresný súd uznesením č. k. 11 Cb 230/2007-1584 z 24. júna 2020, ktoré vydal vyšší súdny úradník (ďalej aj „uznesenie o zastavení konania“), konanie o návrhu sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie zastavil a druhým výrokom zastavil dovolacie konanie.

Uznesením č. k. 11 Cb 230/2007-1604 z 25. augusta 2020 (ďalej aj „uznesenie o zamietnutí sťažnosti“) okresný súd sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o zastavení konania zamietol.

II

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutým uzneseniam podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že:
- a) uznesenie o zastavení konania je nesprávne, nezákonné a v rozpore s judikatúrou ústavného súdu, konkrétne s jeho uznesením č. k. II. ÚS 546/2017 z 12. septembra 2017 v ktorom sa uvádza, že *„sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby opätovne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a svoje tvrdenia, resp. údaje týkajúce sa osobných, príjmových a majetkových pomerov podložil listinnými dôkazmi“* tak, ako to bolo aj v jej prípade,
 - b) odôvodnenie uznesenia o zastavení konania je v zjavnom rozpore s odôvodnením uznesenia okresného súdu č. k. 11 Cb 230/2007-1300 z 12. júla 2019,
 - c) uznesenie o zamietnutí sťažnosti je vo vzťahu k ňou uplatnenej sťažnostnej argumentácii zjavne neodôvodnené a arbitrárne,
 - d) účinky interpretácie a aplikácie § 230 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) s použitím analógie § 329 ods. 3 CSP okresným súdom sú v jej prípade nezlučiteľné s jej základným právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivé súdne konanie,
 - e) okresný súd jej napadnutými uzneseniami odňal právo na súdnu ochranu tým, že vecne neprejednal ňou podaný návrh na priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za dovolanie a ani o ňom vecne nerozhodol, ale konanie o ňom zastavil s nesprávnym a arbitrárnym poukázaním na § 230 CSP a súčasne zastavil aj dovolacie konanie o ňou podanom dovolaní pre nezaplatenie súdneho poplatku, čím zamedzil vecnému prejednaniu ňou podaného dovolania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv sťažovateľky označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutými uzneseniami okresného súdu, ktorými boli zastavené konanie o návrhu sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie, zastavené dovolacie konanie a zamietnutá sťažnosť sťažovateľky.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením okresného súdu č. k. 11 Cb 230/2007-1584 z 24. júna 2020

6. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením č. k. 11 Cb 230/2007-1584 z 24. júna 2020, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, ústavný súd konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity.

7. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť

nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 152/03, I. ÚS 269/06, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 585/2018, II. ÚS 273/2019).

8. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 11 Cb 230/2007-1584 z 24. júna 2020, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, mohla sťažovateľka podať sťažnosť (čo aj využila), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť sudca okresného súdu v sťažnostnom konaní. Právomoc okresného súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o tomto uznesení, keďže sťažnosť v tomto prípade predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky.

9. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie uznesením okresného súdu č. k. 11 Cb 230/2007-1604 z 25. augusta 2020

10. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že je oprávnený len v ojedinelých prípadoch zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na výšku súdneho poplatku, posudzovanú v rámci konkrétnych okolností prípadu a v rámci ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok, a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom, k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jedamski a Jedamska proti Poľsku z 26. 7. 2005, body 60 a 66).

11. Z hľadiska sťažovateľkou uplatnenej argumentácie tak ústavný súd pristúpil k preskúmaniu uznesenia o zamietnutí sťažnosti, pričom jeho úloha spočívala v posúdení skutočnosti, či sa záver okresného súdu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky zakladá na zákonných dôvodoch a či tieto dôvody boli v kontexte sťažovateľkou uplatnenej argumentácie v jej sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania dostatočne, výstižne a ústavne konformne formulované a či interpretácia a aplikácia § 230 CSP okresným súdom v jej veci je z ústavnoprávneho hľadiska udržateľná.

12. Konkrétne sťažovateľka namieta, že okresný súd sa relevantne nevysporiadal s tou skutočnosťou, že uznesenie o zastavení konania je v zjavnom rozpore s uznesením okresného súdu č. k. 11 Cb 230/2007-1300 z 12. júla 2007. Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na skutočnosť, že uznesením č. k. 11 Cb 230/2007-1300 z 12. júla 2007 (ďalej aj „uznesenie o nepriznaní oslobodenia“) okresný súd sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku na základe jej návrhu z 23. augusta 2018, ktorým sa domáhala taktiež oslobodenia od platenia súdneho poplatku za rovnaké dovolanie ako v tomto prípade. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje, že v jej prípade neprichádzala do úvahy aplikácia § 230 CSP, keďže jej návrh

na oslobodenie od súdneho poplatku z 23. augusta 2018, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením o nepriznaní oslobodenia, nebol vecne prejednaný. Uvedené podľa sťažovateľky jednoznačne vyplýva z tohto uznesenia, kde okresný súd „*vyčítal*“ sťažovateľke nepredloženie dokladov potrebných na posúdenie jej návrhu a pre absenciu ktorých uviedol, že „*predložené doklady neposkytujú komplexný prehľad o majetkových pomeroch žalobcu, a preto nebolo možné objektívne resp. komplexne posúdiť celkové pomery žalobcu*“. Vzhľadom na uvedené je podľa jej názoru zastavenie konania odňatím jej práva na súdnu ochranu, ktorú jej mal poskytnúť najvyšší súd v dovolacom konaní na základe ňou podaného dovolania.

13. Ústavný súd po oboznámení sa s uzneseniami okresného súdu relevantnými pre posúdenie tejto veci konštatuje, že okresný súd v bode 7 uznesenia o nepriznaní oslobodenia prezentoval názor, že sťažovateľkou predložené dôkazy neposkytujú komplexný prehľad o jej majetkových pomeroch s následným výpočtom toho, čo je podľa jeho názoru v prípade návrhu právnickej osoby na priznanie jej oslobodenia od platenia súdnych poplatkov potrebné doložiť pre dôsledné zistenie jej možností, schopností a majetkových pomerov. Následne však v bodoch 8 a 9 pristúpil k posudzovaniu jej návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podané dovolanie a zohľadnil všetky dôkazy, ktoré v tejto fáze konania sťažovateľka k svojmu návrhu priložila, pričom dospel k záveru, že z predložených dôkazov síce vyplýva nepriaznivá finančná situácia sťažovateľky, ktorá je však ako jediný dôvod oslobodenia takého rozsahu s ohľadom na povahu a stav uplatneného nároku nepostačujúca (zdôrazňujúc skutočnosť, že pri posudzovaní oprávnenosti priznania oslobodenia od platenia súdnych poplatkov právnickej osobe je potrebné vychádzať z celkovej majetkovej situácie, ktorá nepozostáva len z množstva voľných finančných prostriedkov, pozn.).

14. Okresný súd v uznesení o zastavení konania zohľadnil skutočnosť, že sťažovateľka k svojmu opakovanému návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku za dovolanie z 18. októbra 2019 predložila aj nové dôkazy, ktorými dokladovala svoje majetkové pomery, avšak dospel k záveru, že nimi nepreukázala podstatnú zmenu pomerov od posledného rozhodovania o jej návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku (bod 7 uznesenia o zastavení konania, pozn.) Zdôraznil, že skutkové tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa dôvodov priznania oslobodenia neboli doplnené, a tak ostali nezmenené. Na základe uvedeného dospel okresný súd k záveru, že v danom prípade o rovnakom návrhu sťažovateľky je potrebné rozhodnúť podľa § 230 CSP, keďže o rovnakom návrhu sťažovateľky už bolo uznesením č. k. 11 Cb 230/2017-1300 z 12. júla 2019 právoplatne rozhodnuté. V nadväznosti na uvedené okresný súd v uznesení o zamietnutí sťažnosti konštatoval, že ak (i) majetková situácia sťažovateľky bola riadne zistená, (ii) na základe tohto zistenia súd sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, (iii) napriek tomu sťažovateľka súdny poplatok za dovolanie nezaplatila a (iv) nedošlo k zmene jej pomerov, nebol žiadny relevantný dôvod na zmenu v hodnotení týchto pomerov (bod 14 uznesenia o zamietnutí sťažnosti, pozn.). Na základe uvedeného sa tak sudca okresného súdu posudzujúci sťažnosť sťažovateľky stotožnil s názorom vyššieho súdneho úradníka, že v danom prípade nastali okolnosti odôvodňujúce aplikáciu § 230 CSP pri posudzovaní opakovaného návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku a následne bolo už len zákonným dôsledkom nezaplatenia súdneho poplatku zastavenie samotného dovolacieho konania.

15. Ústavný súd konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je pre posúdenie veci sťažovateľky podstatné, že jej tvrdenie o vecnom neprejednaní jej prvotného návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku z 23. augusta 2018 nekorešponduje s obsahom uznesenia okresného súdu o nepriznaní oslobodenia, z ktorého vychádzal okresný súd pri konštatovaní prekážky právoplatne rozhodnutej veci. Tak, ako je popísané v bode 13 tohto uznesenia, ústavný súd zistil, že okresný súd sa návrhom sťažovateľky na oslobodenie od súdneho poplatku riadne a vecne zaoberal a dospel k záveru, že návrhu sťažovateľky nie je možné vyhovieť. Predmetné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 28. septembra 2019, keď bola sťažovateľka vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie. Opakovaný návrh sťažovateľky z 18. októbra 2019 bol okresným súdom posúdený ako totožný návrh (napriek doloženiu ďalších dokladov zo strany sťažovateľky, pozn.) a to pre totožnosť skutkových tvrdení odôvodňujúcich oslobodenie od súdneho poplatku a za nezmenených pomerov sťažovateľky (s ktorých nezmeneným stavom sa okresný súd adekvátne vysporiadal v bode 7 uznesenia o zastavení konania a v bodoch 8 a 9 uznesenia o zamietnutí sťažnosti, pozn.).

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd sa riadne zaoberal sťažnostnými námietkami sťažovateľky, ktorá na podstatné argumenty dostala zo strany okresného súdu adekvátnu odpoveď, a jeho závery o interpretácii a aplikácii § 230 CSP v sťažovateľkinej veci považuje za ústavne udržateľné. Ústavný súd k sťažovateľkou namietanej analógii s ustanovením § 329 ods. 3 CSP uvádza, že základom pre rozhodovanie okresného súdu v jej veci bola aplikácia § 230 CSP. Okresný súd nad rámec ťažiskového dôvodu, pre ktorý nevyhovelo jej sťažnosti, poukázal s odkazom na príslušný komentár k Civilnému sporovému poriadku aj na možnú analógiu, čo však možno vzhľadom na samotnú podstatu a účinky procesnej zásady už rozhodnutej veci a na možnosti jej prelomenia považovať za nadbytočné.

17. V závere ústavný súd dodáva, že okresný súd nespochybnil právo sporovej strany opakovane podávať návrhy na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov (bod 6 uznesenia o zastavení konania, pozn.) tak, ako to vyplýva aj zo sťažovateľkou citovaného uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 546/2017 z 12. septembra 2017, avšak v tomto konkrétnom prípade nedošlo k zmene skutkových okolností ako predpokladu na odôvodnenie opätovného preskúmania opakovaného návrhu na účel zachovania práva na prístup k súdu, čo viedlo okresný súd k zastaveniu konania pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci.

18. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery uznesenia okresného súdu č. k. 11 Cb 230/2007-1604 z 25. augusta 2020 spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu